

8. ויקרא (פרשת מצורע) פרק יד פסוק לד  
 כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת  
 בבית ארץ אחזתכם:  
 רש"י  
 (לד) ונתתי נגע צרעת - בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי  
 שהטמינו אמורים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים  
 שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותן הבית ומוצא:

9. זוהר כרך ג (ויקרא) פרשת תזריע דף נ עמוד א  
 ועל דא בההוא נגע צרעת הוו סתרין בניינין דאעין ואבנין דאתעבידו  
 במסאבו, ת"ח אי עובדא דא הוה לאשכחא מטמונין בלחודו, יהדרון  
 אבנין לבתר כמה דאינון לאתרייהו ועפרא לאתריה אבל קרא כתיב  
 וחלצו את האבנים וכתבי ועפר אחר יקח, בגין דיתעבר רוחא מסאבא  
 ויתפני ויתקדש השתא כמלקדמין וישתכחו ישראל בקדושה ובדיורא  
 קדישא למשרי בינייהו שכנינתא

### מתוך שלא לשמה בא לשמה – לכתחילה או בדיעבד

10. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מז עמוד א  
 אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות ואף על פי שלא לשמה,  
 שמתוך שלא לשמה בא לשמה, שבשכר ארבעים ושנים קרבנות  
 שהקריב בלק מלך מואב, זכה ויצתה ממנו רות, שיצא ממנו שלמה

11. מכתב מאליהו חלק ג עמוד 115  
 "לעולם יעסוק" - זוהי הדרך הרגילה. כל המעשים הטובים צריכים  
 להתחיל שלא לשמה, וכך עולים לשמה.

12. רמב"ם בפייהמ"ש סנהדרין פ"י משנה דכל ישראל בד"ה וכת חמישית  
 ולפי שידעו חכמים ז"ל שזה הענין קשה עד מאד ואין כל אדם משיג  
 אותו ואם השיגו אינו מסכים בו בתחילת הענין ואינו סובר שתהא  
 אמונה ברורה לפי שהאדם אינו עושה מעשה אלא כדי שתגיע לו ממנו  
 תועלת או שתסור ממנו פסידא ואם אינו כן יהיה אצלו אותה מעשה  
 הבל וריק היאך יאמר לבעל תורה עשה אלה המעשים ולא תעשה  
 אותם לא לירא מעונש מהש"ת ולא להנחיל שכר טוב זה דבר קשה  
 עד מאד לפי שאין כל בני אדם משיגים האמת עד שיהיו כמו א"א ע"ה  
 ולכן התירו להמון כדי שיתישבו על אמונתם לעשות המצוה לתקות  
 שכר ולהנזר מן העבירות מיראת עונש ומזרזין אותם על זה ומחזקים  
 כוונתם עד ששיגי המשיג וידע האמת ודרך השלם מה הוא

13. אבן שלמה פרק ח  
 ז"ש (סוכה נב) אם פסגע בך מנוול זה (ר"ל שרוצה לבטלך מן התורה  
 לגמרי) משכהו לבית המדרש, ר"ל שתלמד שלא לשמה. כי אם תרצה  
 להתחיל תיכף ללמוד לשמה לא יניח לך. אבל בשלא לשמה סובר שלא  
 תתקיים רק לפי שעה ואח"כ יפתה אותך שלא ללמד כלל, אבל באמת  
 יהיה בהיפך שמתוך שלא לשמה בא לשמה ולבסוף גם היצר יסכים  
 עמך כי ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו

14. אם הבנים שמח פרק שני עמוד קלח  
 וכן עתה בזמנינו. אלמלי היתה ההתחלה יוצאת מכת של צדיקים -  
 אז לא היה יכול להיות בהיסח הדעת של המקטרג ועל ידי זה היה  
 בטל כל הדבר, ולא היו יכולים להתחיל כלל, אפילו לדבר, מאיזו  
 תנועה של בנין הארץ, כי תכף היה כמו נפל ... והבורא כל עולמים  
 שהיה רוצה באמת שתהיה אתחלתא דגאולה, והתנאי הראשון הוא  
 לבנות את הארץ ... תהיה הגאולה מתנוצצת והולכת, ושוב לא תהיה  
 מידת הדין יכולה לעכב עלינו

### שני סוגי "לא לשמה"

15. דברי אמת קונטרס הענוה והיראה (רבי אלכסנדר משה ב"ר צבי לפידות)  
 זה כלל גדול בתורה אשר הורנו רז"ל (פסחים נ ב), לעולם יעסוק אדם  
 בתורה ובמצות אף שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה. והנה  
 ודאי כל דברי רז"ל המה אמת וצדק, אבל מה נעשה כי הדברים האלה  
 החוש והנסיון אינם מסכימים על אמתתם, כי עינינו הרואות כי הרבה  
 ב"א עוסקים בתורה, ועכ"ז לא הגיעו להמעלה הזאת לעסוק בה לשמה

## תזריע מצורע - הסוד שבטומאת היולדת

1. ויקרא (פרשת תזריע) פרק יב פסוק ב  
 (ב) דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה  
 שבעת ימים כימי נדת דוֹתָהּ תטמא:

2. הרב יהודה עמיטל  
 כאשר אנו בודקים את שלל הטומאות המוזכרות בתורה, ניתן לראות  
 שכל אחת מהן קשורה במובן זה או אחר במוות: טומאת מת היא  
 טומאה הנובעת מהמת עצמו; טומאת מצורע נובעת ממצורע החשוב  
 כמת, כדברי רש"י בפרשיית מרים (במדבר י"ב, יב); וטומאת הנידה  
 והזב נובעות מאובדן החיים שהיו יכולים לצאת אל הפועל אילו אותו  
 זרע היה יוצא בצורה ראויה. העובדה שהתורה מצריכה טהרה על כל  
 סוג של מפגש עם המוות, מביאה לידי ביטוי את סלידתה של התורה  
 ממוות ומקרבה אליו. רצונה של התורה הוא שאנשים לא יעבדו את  
 המוות אלא את החיים, ושהיו מחוברים לעולם הזה במקום להתעסק  
 במוות.

אולם בין שלל הטומאות ישנה טומאה אחת יוצאת דופן - טומאת  
 היולדת. לכאורה, טומאת היולדת איננה קשורה למוות בשום צורה,  
 ומדוע האישה היולדת נטמאת? מעבר לכך, הרי לידה היא ההיפך  
 הגמור מן המוות, שהרי מדובר ביצירת חיים חדשים, וכיצד יכולה  
 הלידה לטמא את האדם?

3. ויקרא רבה (וילנא) (פרשת תזריע) פרשה יד סימן ה  
 ה ד"א אשה כי תזריע הה"ד (תהלים נא) הן בעוון חוללתי רבי אחא  
 אמר אפי' אם יהיה חסיד שבחסידים א"א שלא יהיה לו צד אחד מעוון  
 אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבון העולמים כלום נתכוון אבא ישי  
 להעמידני והלא לא נתכוון אלא להנאתו תדע שהוא כן שמאחר שעשו  
 צרכיהן זה הופך פניו לכאן וזו הופכת פניה לכאן ואתה מכניס כל טיפה  
 וטיפה שיש בו והוא שדוד אמר (שם /תהלים/ כז) כי אבי ואמי עזבוני  
 וה' יאספני

4. תלמוד בבלי מסכת יומא דף סט עמוד ב  
 אמרו: הואיל ועת רצון הוא נבעי רחמי איצרא דעבירה. בעו רחמי  
 ואמסר בידייהו. אמר להו: חזו דאי קטליתו ליה לההוא - כליא עלמא.  
 חבשוהו תלתא יומי, ובעו ביעתא בת יומא בכל ארץ ישראל ולא  
 אשתכח. אמרי: היכי נעביד? נקטליה - כליא עלמא! ניבעי רחמי  
 אפלא - פלאגא ברקיעא לא יהיב. כחלינהו לעיניה, ושבקוהו. ואהני  
 דלא מיגרי ביה לאיניש בקריבתה.

5. הרב יהודה עמיטל  
 אין ספק שהולדת ילדים היא דבר חשוב מאד גם מבחינה הגיונית  
 ומוסרית. העולם לא ימשיך להתקיים בלעדיה, אעפ"כ הקב"ה ידע  
 שחשיבותה העקרונית של פעולה זו אין די בה כדי להביא את בני  
 האדם להוליד ילדים במידה מספקת. לא תמיד טורחים ומקפידים  
 אנשים לבצע את כל שנכון מבחינה מוסרית, לפיכך ברא הקב"ה יצר  
 חזק, שיגרום לאנשים להוליד ילדים גם בלי שיתכוונו לרעיון  
 האידיאולוגי, הערכי והמוסרי שבכך.

### מעלת העושה לשמה לעומת העושה שלא לשמה

6. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נ עמוד ב  
 רבא רמי: כתיב כי גדל עד שמים חסדך וכתוב כי גדל מעל שמים  
 חסדך, הא כיצד? כאן - בעושיין לשמה, וכאן - בעושיין שלא לשמה.  
 וכדרב יהודה, דאמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה  
 ובמצות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה - בא לשמה.

7. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נ עמוד ב  
 אמר רבא: הני נשי דמחוזא, אף על גב דלא עבדן עבידתא במעלי  
 שבתא - משום מפנקותא הוא, דהא כל יומא נמי לא קא עבדן, אפילו  
 הכי - שפל ונשכר קרינן להו.



## הגדרת לשמה

21. דעת חכמה ומוסר חלק א מאמר סה  
"לשמה" ענינו שלא "לשם עצמו"; אנו רגילים להעמיס סודות ב"לשמה", מכאן נתבאר דהרוצה שמעשיו יהיו "לשמה" יזהר רק שלא לעשות "לשם עצמו". ולכאורה הרי שלא לכוון לשם עצמו הוא דבר קל מאד, בכל זאת הרי ראינו איך שהרמב"ם ז"ל נמנע מלייחס דרגא זו רק לארבעה: לאבות הק' ולמש"ר, ורואים מכאן עד כמה ענין זה הוא יקר ערך

22. ויקרא (פרשת שמיני) פרק י פסוק א  
וַיִּקְחוּ בְנֵי אֶהֱרֹן נָדָב וָאֶבְיָהוּא אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ קִטְרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֲתָם:  
אבן עזרא  
אשר לא צוה אותם שמדעתם עשו, ולא בצווי להקטיר קטורת גם באש זרה:

23. העמק דבר ויקרא (פרשת שמיני) פרק י פסוק א  
ובדרך דרש הנזכר בהר"ד, שנכנסו מאש התלהבות של אהבת ה', ואמרה תורה דאע"ג דאהבת ה' יקרה היא בעיני ה', אבל לא בזה הדרך אשר לא צוה,

24. ספר מסילת ישרים פרק א  
יסוד החסידות ושרש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו. והנה מה שהורונו חכמינו זכרונם לברכה הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו שזהו התענוג האמיתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא

25. תלמוד ירושלמי מסכת תענית פרק א הלכה ד  
איתחמי לרבי אבהו פנטקקה יצלי ואתי מיטרא נחית מיטרא שלח ר' אבהו ואייתיה שא"ל חמר עבין ההוא גוברא עביד בכל יום מוגר זנייתה משפר [דף ה עמוד ב] תיטרון מעיל מניהון לבני מטפח ומרקד קדמיהון ומקיש בבבויא קדמיהון. א"ל ומה טיבו עבדת א"ל חד זמן הוה ההוא גברא משפר תיטרון אתא חדא איתא וקמת לה חורי עמודא בכ"י ואמרית ליה מה ליך ואמרה לי בעלה דההיא איתתא חביש ואנא בעיא מיחמי מה מעביד ומפנינה זזבנת ערסי ופרוס ערסי ויהבית לה טימיתיה ואמרת לה הא ליך פניי בעליך ולא תיחטיי א"ל כד"י את מצלייא ומתעניא.

**פירוש הפני משה** פנטקקה. שם אדם אחד והיה מפורסם בחטא ונראה לר' אבהו שזה יתפלל ויבא מטר. ומטר ירד ושלח אחריו ר' אבהו והביאו ואל"ל ומה אומנך והשיב לו ה' עבירות עובר ההוא גברא בכל יום שוכר הזונות להמזנין ומיפה [דף ה עמוד ב] התיטרון הוא המקום של בתי התרטיאות ששוחקין ומרקדין לפני הזונות ומכניס בגדיהן להמרחץ ליפותן ומטפח ומרקד לפני הזונות עד שיבאו המזנין אצלו ומקיש בבבולייא היא כלי זמר א' שמקישין עליו. (שאל אותו רבי אבהו) אעפ"כ אם בא איזה מעשה טוב לידך ועשית

**פירוש קרבן העדה**. אמר לו פעם אחת הייתי מייפה התיטרון ובאתה אשה אחת והעמידה עצמה אחורי העמוד שבתתיטרון ובכתה ואמרתי לה מה לך. שאת(ה) בוכה: אמרה לי, בעלה הוא חבוש בבית האסורים ואני רוצה לראות להשכיר עצמה לזנות ליקח ממון לפדות בעלי: ומכרתי מטתי והמצע שעליה ונתתי לה דמיה וא"ל הא לך מעות אלו ופדה בעלך ולא תחטא בזנות:

אמר לו. כדאי את להתפלל על הגשמים דמזה נראה שכל מעשיך לשם שמים שלא יחטאו בנות ישראל בזנות:

26. מכתב מאליהו חלק ג עמוד 117  
הרי אנו רואים שהאיש הזה היה צדיק, ובכל זאת כששאלו ר' אבהו מה אומנותך, ענה לו מיד שהוא, לא עליכם, בעל עבירות. הרי שהוא לא הרגיש כלל שהדבר הטוב שעשה, עשהו לצדיק, נמצא שהמצווה שעשה היתה בהצנע לכת גם מעצמו ועל כן זכה על ידה בשמים .... אוי למי שעברותיו נחשבות בעיניו כמצוות, כי רחוק מאד שיעשה מימיו מצוה אמיתית. אשרי למי שמצוותיו נחשבות בעיניו לעבירות, בהכירו כמה הן רחוקות עדין מן השלמות, כי אז לעולם לא יתגאה בהן, וישארו בידי ליום הדין.

15. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יז עמוד א  
מרגלא בפומיה דרבא: תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים; שלא יהא אדם קורא ושונה ובוטט באביו ובאמו וברבו ובמי שהוא גדול ממנו בחכמה ובמנין, שנאמר: ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם. לעושים לא נאמר אלא לעושיהם - לעושים לשמה, ולא לעושים שלא לשמה. וכל העושה שלא לשמה נוח לו שלא נברא.

16. תלמוד בבלי מסכת תענית דף ז עמוד א  
תניא, היה רבי בנאה אומר: כל העוסק בתורה לשמה תורתו נעשית לו סם חיים, שנאמר עץ חיים היא למחזיקים בה, ואומר רפאות תהי לשרך, ואומר כי מצאי מצא חיים. וכל העוסק בתורה שלא לשמה נעשית לו סם המות, שנאמר יערף כמטר לקחי, ואין עריפה אלא הריגה

17. תוספות מסכת פסחים דף נ עמוד ב  
וכאן בעושים שלא לשמה וכדבר יהודה - תימה (דרב) גופיה אמר בפ"ב דברכות (ד' יז). כל העוסק בתורה שלא לשמה נוח לו שלא נברא ואור"י דהתם מיירי כגון שלומד כדי להתיהר ולקנטר ולקפח את חבריו בהלכה ואינו לומד ע"מ לעשות אבל הכא מיירי דומיא דההיא דלעיל יש שפל ונשכר דלא עביד כוליה שבתא ולא במעלי שבתא שאין מתכוון לשום רעה אלא מתוך עצלות אפ"ה גדול עד שמים חסדו.

18. מדרגת האדם תיקון המדות פרק ד  
יש שלא לשמה שאינו רוצה לדעת מעצמו כלום לא מחסרונו ולא מתיקונו, אלא לומד רק למטרת כסף, כי הוא מורה לתלמידים על שעות, וכל הכרתה רחוקה ממנה ואינה מתקשר עמה כלל, אינו רודף אחר קיומה גם לא דואג על ביטולה, אלא עליו לתת השיעור להתלמיד והוא פטור אח"כ. על המין הזה אמרו נעשית לו סם המות. כי אין לו שום שייכות עמה, ונמצא אצלו ספרים חיצוניים והתמכרות הרצונית, וחיי קרעים, קרעים בלי שום המשך משעה לשעה.

19. מכתב מאליהו חלק ג עמוד 115  
יש שני מיני שלא לשמה; יש ולמוד התורה והמצוות שהאדם רוצה לקיימם באים מתוך רצון פנימי עמוק ומתוך כוונה כשרה, אלא שהיצר שם מכשולים בדרך, שמפריעים ומעכבים להוציא לפועל את השאיפה הטוהרה. לכן משתמש האדם בשלא לשמה רק גדי לסלק את המפריעים והיא הג"ר שמחה זיסל זצ"ל מקלם, שלא כל שלא לשמה מוביל אל לשמה. באיזה שלא לשמה יעסוק האדם? בשלא לשמה כזה "שמתוכו בא לשמה". ואימת זה? כשבתוך השלא לשמה ישנה נקודה לשמה שממנה יוכל להתפתח הלשמה. ויש שלא לשמה גרוע, והוא שמצוותיו של אדם מסובבות רק על ידי שאיפות עולם הזה, או שאר טובות והנאות שהוא מצפה עליהן, והממלאות את כל חלל לבו, ורק מבחוץ נראה כאלו עובד את ה'. אם רק השלא לשמה הוא המניע את מעשיו - לא יגיע ללשמה לעולם. הרי זה כמשחק בתיאטרון - "כאלו" היה באמת ... "כאלו" במציאות ... ונשאר רק משחק פורים, ואל המציאות האמיתית לעולם לא יגיע. אמנם בודאי, אין לנו רשות להפטר מקיום התורה והמצוות בכל אופן שיהיה...

20. מכתב מאליהו חלק ג עמוד 118  
"מתוך שלא לשמה יבוא לשמה". אולם צריך לדעת, שאם האדם לא ישתדל לכוון את מעשיו על מנת להתקרב אל ה"לשמה", מעצמו לא יבוא. אפשר לאדם להרבות במצוות ובמעשים טובים עכל ימי חייו, ולא לזוז אף במשהו לכיוון הפנימיות וה"שלא לשמה" שלו יישאר בלי שינוי. וכן ביארנו לעיל שרק אם יש נקודת לשמה בתוך השלא לשמה - אז יוכל האדם לבא לידי לשמה. נקודת הלשמה מתגלה בכמה אופנים, אך העיקר הוא שירצה האדם - גם עתה בהיותו בתוך עולם - השלא לשמה - לבא לידי לשמה, עליו לדחוף את עצמו בכחל הכנס בשערי הלשמה.

